

Kulturdepartementet

Deres referanse:

Vår referanse:
16/136-3

Vår dato:
25.11.2016

Høringsuttalelse fra Universitets- og høgskolerådet – forslag til endringer i forskrift om avleveringsplikt for allment tilgjengelige dokument og forskrift om opphavsrett til åndsverk

Universitets- og høgskolerådet (UHR) er opptatt av at ansatte i universitets- og høyskolesektoren har god tilgang til pliktavlevert materiale for forskning og forskningsformål. UHR er svært tilfreds med mange av forslagene i forskriften som nå legges frem. Disse vil sikre en nødvendig tilgang til forskningsmateriale for sektorens ansatte, noe som har stor samfunnsmessig betydning.

De sentrale endringene i forskriftsrevisjonen knytter seg til bruken av det digitale pliktavleverte materialet. Det pliktavleverte materialet skal bevares for ettertiden, tjene som kildemateriale for forskning og dokumentasjon. Dette, sammen med opphavsretten, setter klare rammer for bruken av det pliktavleverte materialet. Det foreslås å gi tilgang gjennom en database i Nasjonalbiblioteket, og etter forslaget gis det tilgang etter følgende rammer (gjennom såkalt strømming):

- Tilgang til digitale dokumenter i Nasjonalbibliotekets lokaler.
- Brukstillatelse for forskere, studenter og personale i UH-sektoren til fire samtidige brukere, knyttet til IP-adresse (altså ikke knyttet til biblioteklokalet som sådan).
- Brukstillatelse til forsknings- og dokumentasjonsformål i lokalene til folkebibliotek, Stortingsbiblioteket, Sametingets bibliotek og andre offentlige bibliotek til to samtidige brukere, etter elektronisk godkjenning.

For å begrense tilgangen innføres det en karantenetid på to timer etter at aktiv bruk av dokumentet er avsluttet, samt at materialet ikke kan lastes ned. Denne begrensningen skal bidra til at opphavsmennenes enerett ikke krenkes urimelig.

Etter UHRs vurdering ville det vært en styrke om institusjonene fikk mer fleksibel tilgang til de publikasjonene som publiseres åpent enn de som publiseres kommersielt.

§1-10 Pliktavlevert åndsverk

Slik vi oppfatter forslagene er tilgangen etter §1-10a begrenset til fire digitale brukstillatelser for forskere, studenter og ansatte som er tilknyttet universitet eller høyskole, samt ved personlig fremmøte i Nasjonalbibliotekets lokaler. Etter UHRs vurdering er det hensiktsmessig at KUD foreslår en fleksibel ordning for bruk av digitalt pliktavlevert materiale i UH-sektoren knyttet til IP-adresser og ikke lokalitet. UHR ber departementet vurdere å legge inn en bestemmelse som medfører at antallet tilgjengelige lisenser kan vurderes etter et gitt tidsrom.

Det mangler opphavsrettsavtale for både digitalt og analogt pliktavlevert materiale i dag. UHR støtter derfor ny §1-10b der det foreslås at *brukeren ikke kan ta digital kopi*.

Strømming

I høringsnotatet står «Det at det gis tilgang til materialet ved strømming begrenser utnyttelsen av materialet, ved at det ikke er lagt til rette for utskrift og digitale kopier.» (s. 14). UHR har forstått det slik at disse sperrene kan begrense mulighet for universell utforming (bl.a. talesyntese), og ber derfor KUD vurdere hvordan dette kan løses.

Bruk av Nettarkivet

Høringsnotatet inneholder ikke bestemmelser om høsting og bruk av Nettarkivet, da departementet mener det ikke er behov for utfyllende bestemmelser på nåværende tidspunkt. UHR mener imidlertid at det bør åpnes for mulighet til nedlasting eller utskrift etter nærmere retningslinjer for materiale som i henhold til åndsverkloven ikke kan fjernlånes. Dette må selvfølgelig ikke være i strid med gjeldende personvernlovgivning.

§ 10 Nasjonalbibliotekets plikter

Under punktet om bevaringsplikt og registrering, står det blant annet at «Nasjonalbiblioteket har ansvaret for katalogisering på nasjonalbibliografisk nivå og tilhørende katalogprodukt.» (s. 27). Videre skriver KUD at Nasjonalbibliotekets registrering av dokumentene i kataloger kan sørge for at rettighetshavere og produsenter ikke har det samme behov for selv å registrere dokumentene. (s. 28). Etter UHRs vurdering ville katalogisering på artikkelnivå fra antologier gitt en enda større merverdi for forfattere og forlag. Vi ber derfor departementet vurdere å innføre en slik praksis.

§19 Opprettelse av en nettarkivnemnd

Det foreslås at det skal opprettes en nettarkivnemnd som skal gis ha full autonomi ved avgjørelse av saker som klages inn. Det vil si at departementet ikke skal ha instruksjons- eller omgjøringsrett overfor Nettarkivnemnda i enkeltsaker. Det er et mål at Nettarkivnemnda skal veie personvern hensyn opp mot kulturvern hensyn. Det er derfor behov for faglig kompetanse på disse to områdene. Nasjonalbiblioteket oppnevner ett medlem med vara med kulturvernkompetanse, mens Datatilsynet oppnevner ett medlem med vara med personvernkompetanse. Kulturdepartementet oppnevner nemndas leder med vara. Lederen skal ha juridisk utdanning. (s. 29). UHR støtter opprettelsen av en slik nemnd.

Vennlig hilsen

Vidar L. Haanes
styreleder

Alf Rasmussen
generalsekretær

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UHR

Kopi til:
Nina Børge-Ask

